Datum vergadering	22 december 2022
Omschrijving agendapunt	Voorstel tot het vaststellen van de bestuursopdracht Duurzaamheid
Portefeuillehouder	Wethouder C.L. Liefting

Samenvatting

Dit raadsvoorstel bevat de bestuursopdracht duurzaamheid met de kaders voor het opstellen van een beleidsplan duurzaamheid inclusief een meerjarig uitvoeringsprogramma. Voor de gewenste brede maatschappelijke discussie rondom het thema duurzaamheid organiseren wij een burgerberaad.

De bestuursopdracht is er op gericht om in december 2023 het beleidsplan duurzaamheid door uw raad te laten vaststellen. In 2024 start het meerjarige uitvoeringsprogramma. Er gebeurt al veel. Lopende projecten die passen binnen de kaders van deze bestuursopdracht zetten we voort.

De uitkomsten van het burgerberaad en de adviezen van de door uw raad ingestelde adviesorganen leveren de bouwstenen voor het op te stellen beleid en bijbehorend uitvoeringsprogramma.

Aanleiding
Klimaatverandering heeft direct invloed op de fysieke leefomgeving c.q. inrichting van de openbare ruimte. In 2015 is in Parijs het klimaatakkoord gesloten om uiterlijk in 2050 klimaatbestendig te zijn. Woningen, bedrijven en overheidsgebouwen moeten duurzamer en het landschap, de waterberging en de inrichting openbare ruimte moeten ingericht zijn voor hitte, droogte, overstromingen en wateroverlast. Sluis heeft met andere gemeenten in de regio en provincie gewerkt aan visies, strategieën en programma's op het thema duurzaamheid. Zo ligt er een Regionale Energiestrategie en Klimaatadaptatiestrategie Zeeland en is er de Transitievisie Warmte.

Een belangrijk aandachtspunt is het "meenemen" van de inwoners en ondernemers. De energietransitie, warmtetransitie, grondstoffentransitie en klimaatadaptatie hebben grote gevolgen, niet alleen in openbare ruimte maar ook ''achter de voordeur". De energievraag moet teruggebracht worden door verbetering van de woning en verandering van gedrag. Installaties in de woning veranderen. We moeten ook zuiniger omgaan met grondstoffen en circulair denken en doen. Dit alles vraagt om goede informatie en een goed dienstenaanbod. We sluiten zoveel mogelijk aan bij wat voor onze inwoners belangrijk is, zoals financiële besparingen die ontstaan door energiebesparing.

Op basis van het coalitieakkoord gemeente Sluis 2022-2026 'strategie met ambitie' en de begroting 2023 worden visies en plannen, op basis van de 3 pijlers: energie, klimaat en circulariteit, concreet uitgewerkt in een beleidsplan duurzaamheid. Een beleidsplan dat inzicht geeft in hoe we onze ambities via een programmatische aanpak, met de beschikbare middelen kunnen realiseren. Een randvoorwaarde is dat de uitvoering plaatsvindt op een manier die past bij de financiële draagkracht van inwoners en bedrijven en past bij de schaal van het platteland. De gemeente Sluis is hierbij reactief waarbij het voldoen aan wet- en regelgeving voldoende is.

Bestuursopdracht
Dit raadsvoorstel is de bestuursopdracht om in 2023 een concept beleidsplan (besluit in december 2023) en uitvoeringsprogramma duurzaamheid te realiseren. Via deze bestuursopdracht informeren wij uw raad over het proces en vragen u in te stemmen met de voorgestelde uitgangspunten.

De duurzaamheidsopgave is zo breed en omvangrijk dat we dit proces, zorgvuldig met enige snelheid, samen met onze inwoners, ondernemers en partners willen doorlopen. Voor de verduurzaming van onze eigen organisatie zitten we heel direct aan het stuur en die rol pakken we met beide handen aan. Waar anderen beslissen pakken we op dit moment een stimulerende, faciliterende en verbindende rol. We geven ruimte aan initiatieven binnen de vastgestelde kaders. Daarnaast informeren en verleiden we inwoners gericht op zoveel mogelijk duurzaam gedrag. Uitgangspunten in het proces en communicatie met inwoners

en partners zijn:
- Het is een opgave van de hele gemeente. We moeten het samen doen, en vooral niet stil blijven zitten, want: iedere kleine stap draagt bij!
- De rol van de gemeente is bescheiden: kaders stellen, informatie verstrekken, faciliteren in de realisatie van projecten van derden, inzetten van openbare ruimte en eigen gronden en verduurzaming van onze eigen organisatie.

Burgerberaad
Veel beslissingen die nodig zijn voor een klimaatneutraal Sluis in 2050 worden op het niveau van één individu, huishouden of bedrijf genomen. Dat plaatst ons in een bescheidener rol dan bij andere opgaven en tegelijk is de opgave zo groot dat we niet op onze handen kunnen blijven zitten. In het coalitieakkoord is de wens uitgesproken om een allesomvattend beleidsplan op te stellen op het gebied van duurzaamheid. Dat beleidsplan moet tot stand komen door middel van een brede maatschappelijk dialoog met de gemeenschap. Deze brede maatschappelijke dialoog is op meerdere manieren te voeren en in te richten. Onze voorkeur ligt bij de methodiek van een burgerberaad in handen van een onafhankelijke partij. Een burgerberaad is een relatief nieuw begrip in de wereld van Burgerparticipatie en gaat uit van een andere manier van participeren dan de meer traditionele manieren. In de raad zijn een tweetal presentaties gegeven over hoe een burgerberaad in zijn werk gaat, welke rol partijen daarbij spelen en op welke manier je met de uitkomsten aan de slag kunt gaan.

Na instemming met de bestuursopdracht starten we met de voorbereiding van het burgerberaad. De eerste stap is deelnemers uitnodigen. Het is de bedoeling om een breed maatschappelijk debat te voeren waar zowel burgers als ook maatschappelijke organisaties en overheden voor uitgenodigd worden. Burgers vanaf 16 jaar zullen worden geselecteerd via een willekeurige loting. Nadat de deelnemerslijst volledig is zal een eerste bijeenkomst worden gepland door de onafhankelijke organisatie. Het voorstel is om de uitnodiging niet te strak af te bakenen maar uit te nodigen in het kader van een breed maatschappelijk debat over duurzaamheid. Een eventueel nadere afbakening of vraagstelling kan aan de orde komen tijdens de eerste bijeenkomst en kan dan door de deelnemers zelf vormgegeven worden. Belangrijk om daarbij te vermelden is dat de onafhankelijke organisatie de uitnodigende en organiserende partij is en niet de gemeente. Wij participeren wel (raadsleden, bestuurders en ambtenaren) in de sessies van het burgerberaad maar vanuit een gelijkwaardige rol als de overige deelnemers en dus niet als organisator of vragende partij.

Het bureau verzorgt ook de sessies zelf en zal een planning opstellen (al dan niet in samenspraak met de deelnemers) voor het verloop van het traject. Uiteindelijk zullen de uitkomsten van het burgerberaad gebundeld worden en aangeboden aan het college van B&W. De uitkomsten van het burgerberaad zijn de bouwstenen voor het op te stellen beleid en bijbehorend uitvoeringsprogramma. De uitkomsten van een burgerberaad zijn niet bindend, maar de insteek van een dergelijk traject is dat de uitkomsten ook niet vrijblijvend zijn en er alleen om zwaarwegende redenen van afgeweken kan worden.

Nadat de voorbereiding (opdrachtverstrekking, selectie deelnemers, uitnodigingen verzonden) is afgerond is de doorlooptijd van het burgerberaad circa 6 maanden. Een nadere uitwerking van dit proces volgt zal door (een deel van) het burgerberaad zelf nader uitgewerkt worden.

Programma
De wereld staat niet stil. Er loopt al een groot aantal projecten om de regionale strategieën energie en klimaat te vertalen naar lokale uitvoeringsplannen. Dit proces gaat ook in 2023 door. Ook zijn er veel raakvlakken met andere thema's, projecten en dossiers zoals de regiovisie, het woondossier en armoedebeleid.

Gewijzigde inzichten op basis van de uitkomsten uit het burgerberaad kunnen een aanleiding zijn om accenten te verleggen en bij te sturen. Wendbaarheid en flexibiliteit zijn het uitgangspunt voor de komende jaren. Een programmatische aanpak sluit hier het beste bij aan. Zo is het eenvoudiger om de reeds bestaande uitvoeringsplannen te stroomlijnen en wordt een integrale aanpak geborgd. Onze programmatische aanpak is gebouwd op de drie pijlers energie, klimaat en circulariteit.

Circulaire Economie

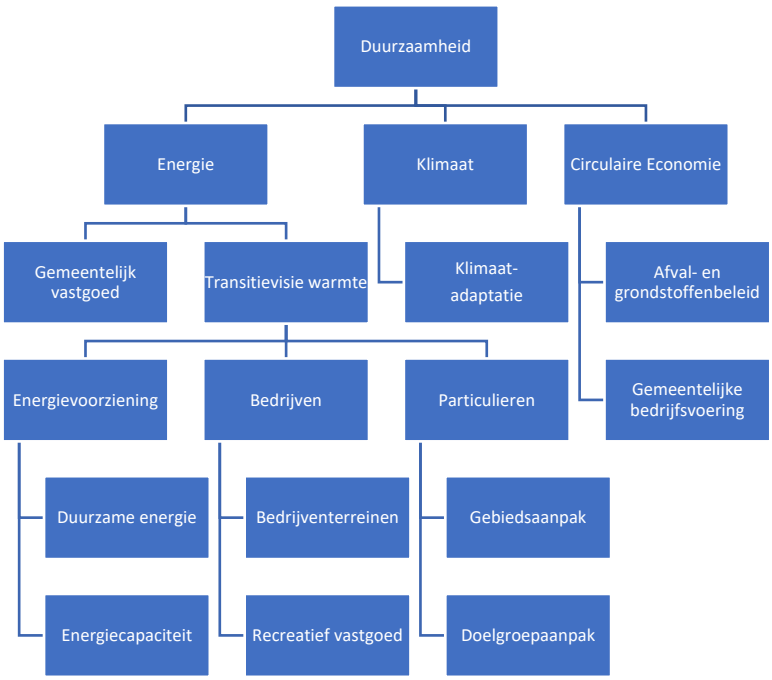
We volgen de landelijke- en regionale ontwikkelingen en werken samen met de andere Zeeuwse gemeenten aan gezamenlijk beleid en sluiten zoveel mogelijk aan bij bestaande initiatieven. Ook het (nieuwe) afval- en grondstofbeleid wordt integraal onderdeel van het beleidsplan duurzaamheid.

Klimaat
Er is een plan klimaatadaptatie wat richting geeft aan de uitdagingen met betrekking tot hitte, droogte, wateroverlast en overstromingen. Hier is uw raad eerder in meegenomen.

Energie
De grootste uitdaging is het vertalen van de regionale energiestrategie (RES) naar de schaal van Sluis. De transitievisie Warmte (TVW) is hier onderdeel van. Dit traject loopt en het startdocument TVW zal begin 2023 vastgesteld worden door het college en kan als bouwsteen meegenomen worden in het te organiseren burgerberaad. De uitwerking van het Nationaal Isolatieprogramma (aanpak voor de woningen met slechte energie-labels E,F en G) voor onze gemeente is daarin een prioriteit. In het programma zien we een gecombineerde aanpak. Zowel gebiedsgericht als gericht op doelgroepen. Ook is er onderscheid in het verduurzamen van particulier- en commercieel vastgoed. Dit laatste sluit aan bij ons voorstel voor de aanpak van energiearmoede dat u separaat wordt aangeboden.

De aparte projecten voor de verduurzaming van de gemeentelijke organisatie en het gemeentelijk vastgoed lopen in 2023 door en worden vanaf 2024 geïntegreerd in het brede uitvoeringsprogramma duurzaamheid.

Voor een toekomstige energievoorziening en bijbehorend netwerk bekijken wij onze rol en bijdrage aan de opwek van duurzame energie (zon en wind). Er is afstemming nodig met de netbeheerder op welke wijze de netwerkcapaciteit op de toekomstige behoefte aan kan sluiten. In 2023 wordt de RES 2.0 opgesteld. De resultaten worden eind 2023 verwacht. Ook dit traject levert bouwstenen op voor het onderstaande programma duurzaamheid.

Voor de uitvoering van het programma duurzaamheid voorzien we een externe programmaregisseur.

Middelen

Voor het ontwikkelen en uitvoeren van het beleidsplan duurzaamheid zijn zowel nieuwe- als bestaande budgetten beschikbaar. Er zijn rijksmiddelen voor energiearmoede. Voor de doelgroep is voor advies en uitvoering van kleine energiebesparende maatregelen een bedrag van € 450.000 beschikbaar. In het kader van het Nationale isolatieprogramma ontvangen wij ook een specifieke uitkering. Deze bedraagt € 725.000 tot en met 2024. Een eerste tranche van € 150.000 is al beschikbaar. In samenwerking met het Zeeuws Energieakkoord (ZEA) worden deze ingezet voor een Zeeuws plan voor het isoleren van woningen met de energie-labels EFG.

De middelen voor isoleren en energiearmoede zijn alleen bestemd voor dat doel. Deze moeten worden verantwoord via de Sisa en terugbetaald als ze niet rechtmatig zijn besteed. Daarnaast ontvangen we middelen van het rijk voor het uitvoeren van energie- en klimaatbeleid. Voor de komende drie jaar gaat het om ongeveer € 750.000 per jaar.

Daarnaast staan er middelen in de gemeentelijke begroting met betrekking tot afval, verduurzaming van gemeentelijke gebouwen en de voor de route naar een duurzame gemeentelijke organisatie. Ook is er een bestaand activiteitenbudget duurzaamheid beschikbaar tot en met 2024 van € 350.000. Verder is de opbrengst vanuit de zonneparken (Schoondijke en Breskens) ter hoogte van € 75.000 per jaar nu gekoppeld aan de door uw raad vastgestelde Verordening Duurzaam en langer Thuis.

Tot slot beschikken we over een reserve duurzaamheid van € 210.000 en is er € 4 miljoen gereserveerd voor stimuleringsmaatregelen vanuit de jaarrekening

Het idee is om beschikbare budgetten te bundelen en te onderzoeken hoe deze, op basis van de uitkomsten vanuit het burgerberaad het meest effectief kunnen worden ingezet. De middelen worden uiteindelijk gekoppeld aan de pijlers van het meerjarige uitvoeringsprogramma duurzaamheid.

Het uitgangspunt is dat de in te zetten instrumenten realistisch zijn en passen bij de kenmerken en schaal van de gemeente Sluis**.** Inwoners moeten meeprofiteren van het opwekken van schone energie. Het beschikbare budget voor uitvoering van het op te stellen beleid zijn de genoemde budgetten. Vanuit deze budgetten worden ook de kosten voor de programmastructuur betaald (organisatie,- en personeelskosten, burgerberaad, opstellen beleidsplan en de programmaregisseur).

Rekenkamercommissie

Voor de volledigheid willen we ook opmerken dat er momenteel een onderzoek loopt via de Rekenkamercommissie naar het onderwerp Duurzaamheid. De uitkomsten van dit onderzoek zullen naar verwachting in maart 2023 aan uw raad worden gepresenteerd. Dit onderzoek en het traject van deze bestuursopdracht kunnen naar ons idee prima parallel naast elkaar lopen. Deze bestuursopdracht sluit goed aan bij de eerder gedane aanbevelingen van de rekenkamercommissie om de maatschappij meer te betrekken bij het duurzaamheidsvraagstuk.

Oostburg,

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN SLUIS,

De secretaris, S.I. de Kievit-Minnaert	De burgemeester, mr. M.M.D. Vermue

Bijlage(n):

DE RAAD VAN DE GEMEENTE SLUIS

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 15 november 2022

BESLUIT: deze bestuursopdracht duurzaamheid vast te stellen

Sluis, 22 december 2022

DE RAAD VOORNOEMD,

De griffier,	De voorzitter,
mr. P. T. G Claeijs	mr. M. M. D. Vermue